

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Придніпровська державна академія будівництва
та архітектури»

СТАНДАРТ
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»
ОР-09-21

КОНЦЕПЦІЯ (проект)
ВИХОВНОЇ РОБОТИ
У ДВНЗ «ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

Дніпро
2021 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО

Навчально-методичним відділом Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
протокол №____ від _____ 2021 року.

Голова Вченої ради _____ Микола САВИЦЬКИЙ

ВВЕДЕНО В ДІЮ

наказом ректора №____ від _____ 2021 року

РОЗРОБНИКИ СТАНДАРТУ

_____ Галина ЄВСЄЄВА, проректор з навчально-виховної роботи

_____ Валентина БАБЕНКО, заступник декана з виховної роботи економічного факультету

_____ Павло НАЖА, начальник навчально-методичного відділу

ПОГОДЖЕНО

_____ Світлана СИНЦИНА, провідний юрисконсульт ректорату

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Організація виховної роботи у вищому навчальному закладі

Зміни, що відбуваються у нашому суспільстві, спричинені ними гуманістичні та демократичні зрушення у ідеології, науці та культурі потребують формування та змістовного наповнення виховної роботи, яка має стати основою підготовки студентської молоді до самостійної, активної та творчої життєдіяльності у нових соціальних та культурних умовах, формуванням особистості свідомого громадянина України.

Потреба у впровадженні оновленої виховної роботи зумовлена необхідністю приведення виховного впливу у відповідність до нової системи ціннісних орієнтацій та соціальних нормативів, які визначають духовний розвиток України у третьому тисячолітті. Саме людина, її права та обов'язки, запити мають перебувати у центрі уваги держави та суспільства.

Стратегічною метою демократичної держави є ідея олюднення усього простору соціальних відносин. Домінуючою тенденцією виховного впливу є свідома діяльність студентів, що керуються критеріями знання, професіоналізму, усвідомленням власної відповідальності як за себе, так і за суспільство в цілому. Саме завдяки виховній роботі у вищій школі готується нова генерація української інтелігенції, ядро національної інтелектуальної еліти.

Особливого значення виховна робота для перехідного суспільства, яке відчуває на собі тягар кризових негараздів. Загострення соціально-економічних проблем, недосконалість правової та нормативної бази, відсутність дієвих механізмів державної підтримки молоді в період її соціального становлення та розвитку значно ускладнити процеси відновлення інтелектуального потенціалу трудових ресурсів держави, негативно позначилися на матеріальному становищу молоді сім'ї, здоров'ї, фізичному та духовному розвитку молодих громадян,

спричинили зростання безробіття серед молоді та загострення криміногенної ситуації в Україні.

Процес становлення незалежної демократичної України з її прагненням стати повноправним членом європейської спільноти передбачає всебічне утвердження в суспільному та індивідуальному бутті цивілізованого життя на основі загальнолюдських цінностей та духовних, моральних і культурних засад життя українського народу. Тому мета сучасного освітнього процесу – не тільки сформувати необхідні компетенції, надати ґрунтовні знання з різних предметів, а й формувати громадянина, патріота, інтелектуально розвинену, духовно і морально зрілу особистість, готову протистояти асоціальним впливам, вправлятися з особистими проблемами, творити себе і оточуючий світ.

Наразі виховна робота, що провадиться в академії, покликана захистити майбутніх спеціалістів від негативних для їх фізичного, морально-психологічного розвитку факторів та покликана формувати гуманістичні цінності орієнтації сучасних студентів.

Головною ознакою сучасної методики виховної роботи є забезпечення самостійного мислення, здатності на нестандартні рішення (інноваційний стиль мислення), вільно орієнтуватися у складних обставинах суспільного та особистого життя.

Основою здійснення виховного процесу в Академії є система загальнодержавних актів, які регулюють широке коло суспільних відносин; по-друге, предмет нормативно-правового забезпечення виховного процесу в Академії України складають його цілі, принципи, завдання, форми та методи, правовий статус суб'єктів у цій сфері, порядок взаємодії між ними, контроль за якістю виховного процесу та організаційно-правові основи його забезпечення.

1.2. Теоретична модель особистості сучасного студента

На основі наукових досліджень було досліджено та узагальнено особливості характеру та поведінки сучасного студента, особистість якого характеризується такими ознаками:

- відкритість новому досвіду, вмотивованість до радикальних змін та інновацій;
- готовність до різноманітності висловлювань та обґрунтування власного погляду з одночасною толерантністю до інших;
- успішна адаптація до соціуму, толерантність у разі непередбачуваності;
- тверда впевненість у вирішенні багатьох проблем і суспільних викликів методами суб'єктивної сили переконання;
- прогностичність та перцептивність, динамізм особистості;
- довіра до соціального порядку, віра в стабільне і забезпечене майбутнє;
- відчуття суттєвої нерівності у розподілі благ, цінностей, привілеїв, яка потребує певної винагороди за відповідну працю і заслуги («розподілена справедливість»);
- прагнення до конкурентоздатності, самовдосконалення, отримання вищої освіти за умови євроінтеграції;
- повага гідності інших людей, шанування та емпатійне ставлення до тих, хто потребує уваги.

Такий узагальнений портрет випускника академії XXI століття буде сприяти формуванню висококваліфікованого і конкурентоздатного фахівця, всебічно та гармонійно розвинутої особистості.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЗВО

2.1. Виховна робота базується на низці концептуальних положень Конституції України, законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», Державної національної програми «Освіта», на Концепції виховання дітей та молоді в національній

системі освіти в Україні, стержнем якої є національна ідея, яка грає роль консолідуючого фактору в розвитку суспільства, яка направлена на виробку активної життєвої позиції людини, Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції національного виховання молоді й студентів, Кодексі доброчесності ДВНЗ ПДАБА.

2.1.1. Ключовим нормативним документом у сфері освітньої політики щодо виховання є Указу Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти», метою якої є створення цілісної моделі виховної системи на основі громадянських та загальнолюдських цінностей. Зміст виховної діяльності необхідно будувати у відповідності до ключових ліній: ціннісне ставлення до себе; ціннісне ставлення до сім'ї, родини, людей; ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави; ціннісне ставлення до праці; ціннісне ставлення до природи; ціннісне ставлення до культури і мистецтва.

2.1.2. Зосереджуємо увагу на підвищенні рівня превентивної роботи у виховній роботі.

Превентивне виховання забезпечується на законодавчому рівні Конституцією України, Законом України «Про вищу освіту», Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 рр., розробленій на виконання Указу Президента України «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (від 3.07.2020 № 210/2020), Стратегією національно-патріотичного виховання молоді (№ 286/2019 від 18.05.2019 р.).

2.2. Організація виховного процесу здійснюється структурними підрозділами академії (факультетами, кафедрами, відділеннями, центрами, клубами тощо). Основним нормативним документом, що визначає організацію виховного процесу в конкретному напрямку кваліфікаційної підготовки, є Концепція національного виховання студентської молоді де сформовано основні принципи національного виховання, його мету та

завдання. Визначено основні напрями національно-виховної діяльності, а саме: національно-патріотичне, інтелектуально-духовне, громадянсько-правове, моральне, екологічне, трудове та фізичне. Відведено особливу роль органам студентського самоврядування.

Організація виховної роботи здійснюється за допомогою ректорату, Навчально-наукового центру виховної роботи і соціального розвитку, директоратів, деканатів, кафедр, кураторів, викладачів, студентського самоврядування і активності самого студента, що, в свою чергу, формує багатогранну, цілісну, всебічно розвинену особистість.

У своїй діяльності ректорат керується Конституцією України, чинним законодавством України, постановами Верховної Ради України, декретами, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, нормативними документами, наказами та рішеннями Міністерства освіти і науки України, а також цим Положенням.

3. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Ректорат у своїй діяльності базується на таких **принципах**, як:

- системність процесу виховання;
- безперервність і спадкоємність у вихованні;
- єдність історичного, національного та загальнолюдського у вихованні;
- розвиток національної свідомості, прищеплення любові до свого народу, поваги до його культури, традицій, звичаїв, а також поваги до культури інших народів, оволодіння цінностями української та світової культури в усіх сферах життєдіяльності;
- гуманітаризація, гуманізація виховання; єдність навчання та виховання;
- співробітництво, партнерство, взаємодія між викладачем і студентом, що сприяє поглибленому процесу навчання, перетворенню

студента в активного суб'єкта навчання та виховання; індивідуалізація виховного процесу – діалектичне поєднання індивідуальних і колективних форм. Переорієнтація з безпосереднього колективного впливу на індивідуальні форми виховної роботи;

- інтеграція традиційних і нових форм виховної роботи;
- гармонізація родинного та суспільного виховання, що базується на поєднанні й координації виховних зусиль родини та ЗВО;
- формування творчої активності, самодіяльності студентської молоді, що проявляється в поєднанні педагогічної майстерності з ініціативою та самодіяльністю студентів, у ствердженні життєвого оптимізму та розвитку навичок позитивного мислення;
- активізація студентського самоврядування;
- формування в усіх підрозділах і структурах ДВНЗ ПДАБА особливого мікроклімату теплоти й довіри, доброзичливості та взаєморозуміння, співробітництва та взаємодопомоги, спрямованих на створення внутрішньої єдності всіх членів колективу та взаємної підтримки один одного на всіх рівнях;
- системне формування особистості майбутнього фахівця через вплив усіх функціонуючих у ДВНЗ ПДАБА структур і підрозділів як у навчальний, так і позанавчальний час;
- світський характер виховної роботи серед студентської молоді, несумісний з пропагандою насильства, жорстокості, людиноненависницьких теорій.

4. МЕТА І ЗМІСТ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ, ВИХОВНІ ЗАСОБИ І ВИХОВНА ІНФРАСТРУКТУРА ДВНЗ ПДАБА

4.1. Основна мета виховної роботи вищої школи полягає, передусім, у забезпеченні національного характеру і спрямованості навчання, розвитку почуття любові до свого народу, шанобливого ставлення до його культури, мови і традицій, у вихованні почуття

національної гордості і гідності вихованців. Чи не найважливішою метою навчально-виховного процесу є виховання інтелігентності вихованців академії, що включає як професійну, так і моральну, політичну, правову, естетичну, екологічну, світоглядну культуру особистості. **Мета виховання в Академії** визначається розвитком високого професіоналізму майбутніх спеціалістів, їхньої готовності до ринкових норм життя, самостійності мислення, а також формуванням духовності, що полягає у становленні високих морально-етичних життєвих норм поведінки в самому широкому спектрі стосунків особистості, сприяння створенню оптимальних умов для творчого розвитку особистості студентів, формування її соціально-громадського досвіду, професійно-особистісних якостей, гармонії взаємин у суспільстві.

4.2. Для організації виховного процесу у вищому навчальному закладі створюється і функціонує відповідна **інфраструктура**: ректор, проректор з навчально-виховної роботи, директор ННІОТ, деканати, професорсько-викладацький колектив, заступники директорів інститутів/деканів факультетів з виховної роботи, куратори академічних груп, студентська рада академії, студентські ради факультетів, студентські ради гуртожитків, наукові бібліотеки, клуби, студентські спортивні об'єднання, колективи художньої самодіяльності, різного роду соціальні служби тощо.

Робота всіх учасників інфраструктури підпорядкована і об'єднана загальними принципами виховної роботи серед яких системність, послідовність і наступність, єдність логічного, історичного, національного і загальнолюдського у вихованні, принцип гуманітаризації і гуманізації освітнього процесу, співробітництва і партнерства у взаємодії між викладачами і студентами, принцип індивідуального підходу у вихованні тощо.

Суть роботи **виховної інфраструктури Академії** полягає у визначенні тих виховних засобів, які є в арсеналі ректора, директорів

інститутів, деканів факультетів, кураторів, викладачів та інших учасників навчально-виховного процесу. Серед них слід вбачати сам заклад, його імідж, популярність, внутрішнє оздоблення, де виховну функцію виконує оформлення та його стан. Студент має пишатися із перебування і здобуття освіти в навчальному закладі, знати його історію, популяризувати, примножувати шану своєї академії.

4.3. Фундаментальним **виховним засобом академії** виступає сам **зміст** освіти, його технічно-науковий і особливо гуманітарний цикл навчальних дисциплін. Реалізація **виховної місії предметів гуманітарного циклу** знову ж таки лягає на плечі **викладача**, що пробуджує бажання та енергетику вихованців до самовдосконалення та самовиховання, усвідомлюючи відповідальність перед собою і суспільством за свою приналежність до наукової еліти суспільства.

Серед важливих засобів виховання є **новітні інтерактивні методи і технології навчання** в цілому **особливості організації** освітнього процесу.

4.3.1. Вирішальним виховним засобом є **слово і приклад викладача**, його інтелігентність, солідність і впевненість, уміння непоказово зацікавити студентів змістом освітнього матеріалу. Особливого значення набувають вступні лекції. Якраз вони мають бути об'єктом уваги директоратів та деканатів. В процесі освітнього спілкування викладач виявляє прихильників своїх ідей, з яких згодом поповнює гурт наукової школи. Лектор-викладач є носієм так званої виховальної інформації, яка непомітно живе у змісті його лекційного матеріалу. Зв'язок наукових знань із життям, переконливі життєві приклади суттєво коректують погляди і навіть переконання студентів. Разом із тим, у житті трапляються різні типи реагування вихованців на виховну інформацію викладача. Передусім це конструктивне та реконструктивне реагування, тобто, той щасливий випадок, коли вихованець сприймає виховну інформацію, включає її в зміст своїх відношень, нарешті змінює певні свої позиції. Поряд із цим є

пасивне, байдуже і навіть, конфліктне реагування, тобто, коли вихованець явно чи неявно відсторонює виховну інформацію, як ту, що суперечить його позиції. Такі випадки мають бути об'єктом уваги і негаласливого реагування виховної інфраструктури деканату того чи іншого факультету.

4.3.2. Важливим виховним засобом Академії є **студентський колектив**, що розпочинає своє функціонування зі студентської академічної групи, продовжується студентським колективом курсу, інституту, факультету і академії в цілому. Виховна суть студентського колективу в наданні можливості утвердити або переосмислити молодою людиною свій соціальний статус, в утвердженні чеснот і цінностей. Творче ставлення до навчання, прояв наполегливості (постійна готовність до занять, праця в науковій бібліотеці, зростаюча компетентність) завжди фіксуються в студентському гурті. Студент радіє успіху в навчанні, що формує основу його власної гідності. Успіх у навчанні має бути поміченим відповідними особами виховної інфраструктури Академії.

5. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ І НАПРЯМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ ВИХОВАННЯ

5.1. Гуманітарна освіта – головне завдання виховання студента. Головним завданням у виховній роботі є гуманітарна освіта майбутніх фахівців народного господарства. Саме фахівці-викладачі покликані професійно, творчо розвивати концепцію виховної роботи, адекватної потребам часу та здійснювати її практично у навчально-виховному та дослідницьких процесах. Гуманітарна освіта носить національний характер. Це забезпечується шляхом змістового розгляду в навчальних дисциплінах таких сюжетів та проблем як: національне відродження в контексті історичного досвіду, національна історична пам'ять: теорема

націй, етно національних відносин (етнічна територія українського народу, Батьківщини, етнічність, національна гідність, свідомість, ідеали), державно-правові аспекти національного відродження, проблеми етно національної політики, духовно-культурне відродження, національне виховання.

Важлива функція гуманітарної освіти – виховання у молоді особі високий гуманістичних якостей: людяності, поваги до людей, людської гідності, культури спілкування цивілізованого співжиття. Гуманітарна освіта спрямована на збереження та зміцнення традицій, єдності поколінь, етносів, націй та народностей, що проживають в Україні. Вона базується на визначенні цінностей кожної людини, свободі вибору, захисту права особистостей на власний спосіб самореалізації. Основними структурними елементами гуманітарної освіти є: українознавча підготовка, еколого-природничка підготовка, економічна підготовка, правова освіта, етична та естетична освіта, система знань та навичок здорового способу життя.

5.2. Не порушити сподівання студента у правильності вибору освітнього закладу, професії, за необхідності провести відповідні корекції. Переконати першокурсників про винятковий період їхнього життя, унікальну можливість у студентські роки надолужити упущене в інтелектуальній роботі над собою, у самовихованні інтелігентності і наукової приналежності, здатності до постійного самовдосконалення.

5.3. З основного педагогічного кредо К. Ушинського впливає: коли ми хочемо виховувати особистість у всіх відношеннях, потрібно знати її у всіх відношеннях. Тож необхідно вивчати вихідні інтелектуальні та інші можливості студента, знати його нагальні потреби, не полишати наодинці зі своїми проблемами, запобігати негативізму і запусценості в навчанні.

5.4. Турбуватися про студента щодо поселення і умов проживання, про здоров'я і здоровий спосіб життя, раціональні умови навчання і відпочинку, заняттям спортом і культурним зростанням.

5.5. Найважливішим виховним завданням академії є турбота про створення багатого духовного життя колективу та особистості. Коли, за переконанням В. Сухомлинського, пробуджуються, розвиваються і задовольняються інтелектуальні, професійні, моральні, естетичні та інші інтереси і кожний студент на рівні своїх можливостей отримує задоволення від навчання. Цей постулат означає: кожний студент має бути сильним у принаймні певному навчальному предметі, що формує його основу гідності. Надзвичайно важливо слідкувати і домогтися того, аби кожен зі студентів досяг успіху в навчанні. Успіх, у свою чергу, формує внутрішньо-спонукальний мотив для навчання. За таких умов виникає студентська взаємоповага. Навчання стає важливою і превалювальною діяльністю, тож такого студента важко збити на манівці, віднайти примарну альтернативу навчання.

5.6. Важливим виховним завданням вищої школи є створення системи консультування студентів, що вже функціонує в багатьох академіях України. Цю функцію може виконувати підготовлений до цієї роботи куратор або представник деканатської комісії. В майбутньому – це тьютор, до функції якого входить систематичне багаторічне спілкування куратора-викладача із малою групою вихованців з навчально-наукових та інших питань студентського буття.

5.7. Необхідним виховним завданням закладу вищої освіти наразі є створення дієвого зв'язку академії з батьками студентів. Це символізує реальну відповідальність академії за долю своїх вихованців і врешті випускників. З іншого боку, форма зв'язку батьків студента і деканатом породжує почуття спільної відповідальності за підготовку спеціалістів вищої кваліфікації.

5.8. Виховним завданням, що символізує наближення вищих навчальних закладів України до європейських стандартів відповідно з Болонськими домовленостями, є розвиток демократичних засад навчально-виховного процесу. Вони проявляються в трьох основних напрямках –

управлінському, що зумовлює розвиток студентського самоуправління; *змістовому*, що передбачає право студентів на визначення змісту освіти, вибір навчальних предметів і навіть викладача; *процесуальному*, що передбачає демократичні зміни у стосунках викладач-студент, студент-студент і студент-навчально-виховний процес. Перші стосунки передбачають виховання співтворчості і співпраці студента й викладача. У другому випадку – виховувати почуття толерантності і взаємоповаги студентів. І третє – форма демократичних перетворень у сучасній вищій школі має завдання виховати високий рівень особистої відповідальності студентів за якість навчання.

5.9. Умовно останнім і надто важливим завданням сучасної академії є подолання дефіциту викладача, що здатний пробудити інтерес студентів до навчання, викликати бажання студентів до співпраці і співтворчості. Виховна роль викладача полягає у створенні високого інтелектуального, морального та естетичного фону у навчальну процесі, що виступає оптимістичною основою подолання студентом навчальних забруднень, породжує стремління до самоосвіти й досягання успіхів у навчанні.

5.10. Пріоритетними в роботі щодо профілактики правопорушень серед молоді є:

- упровадження просвітницької діяльності, спрямованої на формування негативного ставлення до протиправних діянь: проведення тижнів правових знань; використання інтерактивних педагогічних технологій, зокрема ділові та рольові ігри, моделювання життєвих ситуацій, суспільних процесів та процедур, дискусії, робота в малих групах на аудиторних заняттях та у позанавчальній діяльності; впровадження студентського самоврядування у начально-виховний процес;

- ужиття заходів, спрямованих на підвищення моральності в суспільстві, правової культури громадян, утвердження здорового способу життя, запобігання проявам екстремізму, расової та релігійної нетерпимості: впровадження нових педагогічних комунікацій між усіма

учасниками навчально-виховного процесу та перетворення навчальних закладів на зразок демократичного правового простору та позитивного мікроклімату;

- здійснення моніторингу ризиків виникнення всіх форм насильства серед студентської молоді, визначення причин тривожності та агресивності; розробка індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу проблемних студентів;

- залучення студентів, схильних до девіантної поведінки, до участі в заняттях-тренінгах соціально-психологічної служби тощо;

- проведення керівниками навчальних закладів аналізу виконання Правил внутрішнього розпорядку та доповнення їх на предмет заборони принесення в навчальний заклад вогнепальної, холодної зброї, алкогольних та тютюнових виробів, наркотичних засобів, порнографічної продукції; запровадження конкретних санкцій зі сторони керівництва навчальних закладів та студентської і батьківської громадськості до порушників встановлених правил;

- проведення профілактичної роботи з неблагополучними студентами, а також розроблення механізму екстреного реагування на факти порушень правил поведінки з метою недопущення їх у майбутньому;

- розгляд питань з профілактики правопорушень на нарадах директорів інститутів, деканів факультетів, заступників директорів інститутів, деканів факультетів з виховної роботи, студентської організації студентів, засіданнях «круглих столів», серпневих педагогічних конференціях, координаційних радах по соціальному захисту і профілактиці правопорушень; забезпечення ефективного функціонування Центру соціально-психологічної служби Академії;

- розроблення карти психолого-педагогічного супроводу студентів, схильних до прояву девіантної, делінквентної поведінки, та запровадження

її у якості обов'язкової документації практичного психолога та головного спеціаліста соціально-психологічної служби;

- узагальнення досвіду роботи щодо проведення корекційної роботи практичного психолога зі студентами з девіантною та делінквентною поведінкою та поширення його серед спеціалістів психологічної служби; обстеження психологами умов проживання студентів у гуртожитку, які потребують підвищеної психолого-педагогічної уваги, складання актів обстежень умов проживання відповідними комісіями;

- оформлення у навчальних корпусах куточків з прав людини та розміщення в них даних про організації, до яких можна звернутися з приводу порушення прав, **унеможливлення** доступу студентів через мережу Інтернет до сайтів, що не мають відношення до освітнього процесу (у тому числі до сайтів, на яких розміщено елементи порнографії й насильства, торгівлі людьми, розповсюдження наркотиків тощо);

- проведення спільно із правоохоронними органами педагогічного «всеобучу» та лекторіїв на правову тематику для студентів, кураторів, лідерів молодіжного руху, надання їм теоретичних знань та практичних навичок, спрямованих на встановлення оптимального робочого мікроклімату, налагодження взаємин між кураторами, викладачами і студентами; виконання вимог Закону України «Про вищу освіту» у частині забезпечення конституційного права щодо здобуття професійної освіти, встановлення постійного контролю за відвідуванням студентами навчальних занять; залучення їх до громадської та волонтерської роботи; проведення просвітницьких та рекламних кампаній через засоби масової інформації з метою висвітлення досвіду роботи структурних підрозділів академії та громадських об'єднань щодо зазначеної проблематики;

- відпрацювання алгоритму взаємодії представників системи освіти з органами і службами, в компетенції яких визначені функції роботи з

вказаною категорією молоді, у випадках скоєння правопорушення (злочину).

5.11. З огляду на проблему **профілактики жорстокості та насильства в дитячому та молодіжному середовищі** згідно затвердженого наказом від 30.12.2010 №1312 Плану заходів щодо реалізації Національної кампанії «Стоп насильству» на період до 2015 року, розробити комплекс дієвих превентивних заходів серед студентських груп. У зв'язку з цим доречні такі форми роботи як тренінговий курс, волонтерські виступи, тематичні акції, флеш-моби, використання у навчальних заняттях просвітницької карткової гри «Стоп насильству» тощо.

5.12. Оскільки Україна на законодавчому рівні визнала важливість утвердження **громадянського суспільства** як гарантії демократичного розвитку держави, а засади державної політики щодо створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства визначено Конституцією України, Законами України «Про освіту», Указом Президента України від 25 січня 2012 року №32/2012 «Питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні», від 24 березня 2012 року №212/2012 «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні», Міністерством підготовлено основні напрями діяльності запровадження громадянської освіти і виховання в навчально-виховний процес навчальних закладів у методичних рекомендаціях з громадянської освіти та виховання у навчальних закладах у 2012/2013 навчальному році (лист від 09.08.2012 №1/9-557. Рекомендації розміщено на сайті МОНУ www.mon.gov.ua та на сайті Інституту інноваційних технологій і змісту освіти www.iitzo.gov.ua.

5.13. Означені **виховні завдання вищої школи** окреслюють структуру успішної реалізації її виховної мети. В її складі принаймні **три компоненти: по-перше**, це *зміст діяльності*, в яку входить студент, доведена і усвідомлена студентом перспективність навчання, наявність

сукупності заходів і засобів стимулювання студентів до навчання; *по-друге*, це сам *студент*, його здатність до розумової праці, нарешті вихованість, тобто здатність продуктивно сприймати і приймати виховну інформацію; *по-третє*, *особистість викладача та інших учасників виховної інфраструктури ЗВО*, які непомітно засобами власного прикладу реалізують виховні завдання і виховну мету в сучасному вищому навчальному закладі.

У європейських країнах в переліку найпоширеніших термінів, що стосуються діяльності вищих закладів освіти поняття «виховання» у звичному для нас розумінні – «планомірного впливу на вихованця» застосовується надто обмежено. Це стосується лише дітей молодшого шкільного віку. В основі цього підходу лежить **принцип особистої автономії і високої поваги до прав людини**. Натомість це не означає, що в європейських університетах студенти лишаються уваги і опіки закладу вищої освіти. У більшості з них створені структури служб і консультацій з різноманітних проблем студентського життя. Проводиться поглиблене соціологічне дослідження пріоритетів і поглядів молоді, її ставлення до всіх важливих аспектів політичного й економічного життя країни, головних і другорядних аспектів повсякденного життя вищих закладів освіти. Дані анкетувань оприлюднюються. Турботливим ставленням до підготовки спеціалістів з вищою освітою є тьюторство, що поширене в більшості європейських університетів. Воно свідчить про уважне ставлення держави у збереженні і примноженні інтелектуального потенціалу суспільства, що переконливо стає найпродуктивнішою виробничою силою.

Суть виховного процесу у закладі вищої освіти – у створенні найсприятливіших умов для виховання спеціалістів з вищою освітою, плекання інтелектуальної еліти суспільства.

6. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА СЕМІНАРУ КУРАТОРІВ

6.1. Діяльність кураторів академічних груп

Історично склалося, що реалізація виховної роботи у студентських групах здійснюється через семінар кураторів. Семінар кураторів існує в академії з 1995 року. Це управлінська ланка, яка взаємодіє з іншими в системі позааудиторної виховної роботи і забезпечує її організацію на рівні студентської академічної групи.

Діяльність кураторів здійснюється на підставі Статуту ДВНЗ ПДАБА, «Стратегії розвитку Придніпровської академії будівництва та архітектури на 2020-2025 роки», Положення про інститут кураторства ДВНЗ ПДАБА (Режим доступу <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/09/Polozhennya-pro-instytut-kuratorstva..pdf>). Зміст діяльності визначається такими основними документами: законами України «Про освіту», «Про вищу освіту»;

Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 рр., розробленій на виконання Указу Президента України «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (від 3.07.2020 № 210/2020), Стратегії національно-патріотичного виховання молоді (№ 286/2019 від 18.05.2019 р.), Указу Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти», «Концепції національного виховання студентської молоді» (07.07.2009), затвердженою Міністерством освіти і науки України.

Державною національною програмою «Освіта. Україна XXI сторіччя»; «Концепцією виховання дітей та молоді в національній системі освіти»; «Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті»; «Тимчасовим положенням про організацію освітнього процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців»; відповідними інструктивно-методичними документами Міністерства освіти і науки України, а також положеннями, розробленими структурними ланками академії.

Робота семінару кураторів академічних груп. Семінар кураторів організується з метою координації зусиль керівництва академії та професорсько-викладацького складу з підвищення ефективності навчально-виховної роботи зі студентами Академії. Семінар кураторів працює як колективний дорадчий орган, рішення якого носять рекомендаційний характер. Роботу семінару направляє та координує проректор з навчально-виховної роботи академії через заступників деканів факультетів, директора інституту з виховної роботи Академії.

Основними завданнями семінару кураторів є:

- визначення завдань з виховної роботи на навчальний рік;
- удосконалення системи роботи кураторів, активного виховного впливу їх на студентів;
- покращення якості складання планів роботи кураторів кафедр на семестр, навчальний рік;
- проведення обміну досвідом роботи кураторів у навчальних групах;
- планування та проведення занять із кураторами за спеціальною тематикою.

До складу семінару кураторів можуть входити: проректор з навчально-виховної роботи, директор інституту та декани факультетів академії, заступник директора інституту та факультетів з виховної роботи, куратори. Голова семінару кураторів призначається ректором. На засіданні семінару кураторів голова виконує такі обов'язки:

- знайомить членів семінару з основними завданнями Академії на семестр та його підсумками, особливостями навчання студентів академії на різних курсах, умовами проживання студентів у гуртожитку, на приватних квартирах тощо;
- спільно з деканами факультетів дає стислу характеристику студентів;
- доводить план навчально-виховної роботи (на семестр, рік) зі студентами та план проведення занять з кураторами.

На засіданнях семінарів також проводяться такі заходи:

- заслуховуються звіти роботи кураторів за семестр з питань здійснення або контролю за складанням та виконанням студентами індивідуальних навчальних планів, обмінюються досвідом роботи з інших напрямків їх діяльності;
- обговорюють кандидатури старост та активів навчальних груп;
- обговорюють кандидатури для подання до іменних стипендій та інших форм морального та матеріального заохочення студентів;
- узгоджують методичні прийоми впливу на окремих студентів з метою набуття ними певних умінь і навичок у навчальній роботі та формування необхідних рис характеру.

Засідання семінару кураторів проводяться 2-4 рази на семестр. Пропозиції та рекомендації семінару кураторів, спрямовані на удосконалення навчально-виховного процесу студентів, голова семінару доводить до ректора академії. Підсумки роботи семінару кураторів періодично заслуховуються на вчених радах академії, інститутів, факультетів, на ректораті (за необхідності).

Куратори академічних груп призначаються наказом ректора за поданням деканів факультетів, директора інституту.

Куратори спеціальностей призначаються розпорядженням деканів факультетів, директора інституту за поданням завідувачів випусковими кафедрами. Працюють куратори академічних груп – з академічними групами студентів. Термін перебування на посаді куратора академічної групи – 4 роки навчання студентів закріпленої групи (згідно з розпорядженням декана факультету, директора інституту). Куратори, як правило, працюють з конкретними групами студентів протягом п'яти років.

7. СТРУКТУРА І КЕРІВНИЦТВО ВИХОВНОЮ РОБОТОЮ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

7.1. Організацію виховної роботи в академії очолює проректор з навчально-виховної роботи, який несе персональну відповідальність за виконання покладених завдань.

7.2. Організація виховної роботи на факультетах та в інституті покладається на заступників деканів факультетів, директора інституту з виховної роботи.

7.3. Ректорат, директорати, деканати працюють у тісній взаємодії з підрозділами та службами академії стосовно питань, пов'язаних з підтримкою виховної діяльності та виконанням покладених на них завдань і функцій.

7.4. За напрямками виховної роботи створюються міжфакультетські центри, різнопрофільні клуби для студентської молоді.

7.5. До організації виховної роботи та участі в ній на громадських засадах залучаються студенти та викладачі академії, представники соціальних партнерів, з якими співпрацюють ректорат, деканат факультетів, директорат інституту, студентська організація студентів.

8. КОНТРОЛЬ ЗА ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТА ЗДІЙСНЕННЯМ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В АКАДЕМІЇ

8.1. Контроль за організацією виховного процесу у колективах академії здійснюється ректором та проректором з навчально-виховної роботи.

8.2. Ректорат, деканати, директорат звітують про стан виховної роботи в студентських колективах та з кураторами на засіданнях Вченої ради факультетів, інституту та академії, ректоратах.

Проректор
з навчально-виховної роботи

Галина ЄВСЄВА